

Як пройти в бібліотеку?

Є думка, що останнім часом... збільшився попит до читання книг у паперовому варіанті. Аби підтвердити чи спростувати таке твердження й дізнатися, чи читають книги в Чернігові, наші журналісти відвідали Чернігівську обласну універсальну наукову бібліотеку ім. В. Г. Короленка та поспілкувалися з її директоркою Інною Аліференко.

Як з'ясувалося, книги в місті читають, але, як нам повідомила директорка, існують певні «хвилі». Більшість нових користувачів фондів бібліотеки з'являється після переглядів фільмів, знятих за мотивами книги, з метою порівняти написане з баченням режисера. Також постійними читачами стають після блискучих презентацій книг чи оглядів, зокрема й у бібліотеці.

Але щоби залучити якомога більше мешканців області до читання, перш за все потрібно вирішити низку проблем, що стоять на шляху просування бібліотек на вищій щабель доступності й розвитку, адже деякі з них досягають всеукраїнського рівня. Що це за проблеми та як їх позбутися, знає Інна Михайлівна.

«Наразі стоїть проблема поповнення бібліотечних фондів. І вона всеукраїнська, її щоразу порушують як бібліотекарі, так і видавці. У чому суть? Необхідно розвивати видавничу справу саме таким чином, аби великим споживачем книжок були все ж таки бібліотеки, яким потрібно давати кошти. А книгозбірні, вивчаючи попит своїх користувачів, могли би купувати літературу, що необхідна, наприклад, у Чернігові, бо в регіонах різні запити... Це стосується не тільки художньої літератури, а й краєзнавчої», – підсумовує директорка.

Нині сучасну літературу бібліотека закуповує сама через систему ПроЗорро. Виникає пропозиція,

щоб закупівля книжок була напряму, а не через тендери. «Бо книги – це не стільці однакових форматів чи моделей, які можна купити у різних постачальників. Не у кожного продавця є саме той список книжок, які подає бібліотека для закупівлі».

«Український інститут книги також намагається допомагати комплектувати фонди, – розповідає далі Інна Михайлівна. – Торік експертна комісія відбрала для закупівлі у видавництва книги для передачі їх бібліотекам України – 741 назву. Чернігівщина отримала більше 714 назв, загалом – близько 25000 примірників. Закупівля проводилася відповідно до Постанови КМУ. Цьогоріч буде закуплено літератури для всіх бібліотек України на 87 мільйонів гривень – 557 назв. Але цього зовсім недостатньо для наших книгозбірень. Більше 714 книг отримала тільки Чернігівська обласна бібліотека. Всі інші – набагато менше».

«Деснянська правда» вирішила зробити акцент на художній літературі. Тому я поспілкувалася з Ольгою Соловцовою – завідувачкою відділу абонементу.

Отже, років 5-10 тому великою популярністю у всіх поколінь користувалася класика – як світова так і українська. Але останніми роками класичним творам віддають перевагу більше школярі та студенти, що цікавляться виключно програмним матеріалом. Старше

Фото Віктора Кошмала

покоління серед зарубіжних класиків перш за все виділяє творчість Хемінгуей, Дюма, Бальзака, Золя – «Дамське щастя», Драйзера – «Фінансист», «Стоїк»; серед українських на першому місці Довженко – «Зачарована Десна», твори Гоголя, Винниченка, Сковороди, Карпенка-Карого, Стельмаха, Остапа Вишні, Глазового. Коли просять класику радянського періоду, бібліотекарі радять творчість Вадима Собка та Анатолія Дімарова. Протягом багатьох років не здають своїх лідерських позицій світові бестселери «Гордість і упередження» Джейн Остін та «Полювання» Елеонор Портер, на сьогодні всі примірники видані. Люди поважного віку віддають перевагу літературі з сільською та радянською тематикою, почали більше сміятися і читати гумор, жіночі романи поступаються місцем філософським та психологічним.

Серед сучасних українських письменників найбільше читають твори Ліни Костенко – «Записки українського самашедшого»; філософсько-психологічні романи Мирослава Дочинця «Криничар»,

«Карби і скарби»; історичні романи Юрія Винничука, Василя Шкляра; реалістичні романи Сергія Жада на «Ворошиловград», «Інтернат»; психологічні та готичні твори Валерія Шевчука. Не поступається місцем проза Володимира Лиса, Марії Матіос, Наталії Гурницької. З'явився інтерес до творчості Всеволода Нестайка, але переважно беруть його книги батьки для дітей, а от творів Володимира Яворівського зараз узагалі не питають.

Серед зарубіжної сучасної прози віддають перевагу таким творам: н'є-дестальні місця посідають «Квіти для Елджернона» Д. Кіз та «Шантарам» Г. Робертса, бестселери «Атлант розправив плечі» А. Ренд, «Читець» Б. Шлінка, «Час second-hand» С. Алексієвич та твори Харукі Мураками.

За статистикою чоловіки з детективів і трилерів обирають творчість Ж.-К. Гранже, жінки серед любовних романів – Джорджо Моес, Сари Джіо. Молодь обирає фантастику Марини й Сергія Дяченків, М. Кідрука, молодіжний постмодернізм Любка Дереша. На піку популярності – «Кульбабове вино», «451 градус за Фаренгейтом» Рея Бредбері та «Бійцівський клуб» Чака Паланика. Стоять у черзі за книгами, що за ними знято фільми «Кріпосна» та «Гра престолів».

Незалежно від поколінь на одному підході читаються книжки, що набули гучного розголосу в усій Україні й, безперечно, в Чернігові,

блискучих авторок Люко Дашвар («Село не люди», «Мати все», «На запах м'яса», «Покров» та ін.) та С. Талан («Коли ти поруч», «Оголений нерв», «Розколоте небо», «Спокута та ін.) з їхньою гостросоціальною тематикою. Серед зарубіжних – Е. М. Ремарка та Ф. С. Фіцджеральда.

У чернігівців з'явилися великий попит та інтерес до книг історичної тематики, передусім це творчість Ю. Косача, подружжя Литовченків, В. Білінського «Україна-Русь», С. Скляренка «Свято-слав», «Володимир» та ін.

Що стосується поезії, то її популярність у Чернігові пішла на спад, читають рідко, і то в більшості – лише поетичні рядки Ліни Костенко.

Отже, книги в Чернігові читають і, в порівнянні з попередніми роками, попит на паперову книгу не зникає. Свідченням цього є те, що в бібліотеці дуже багато книжок, зачитаних до дірок, але їх не списують, бо не можуть закупити натомість саме цих авторів, тому намагаються підклеювати такі книжки, навіть самотужки міняти палітурки й надавати цим «скарбам» належного вигляду.

Загалом, бібліотеки не зникають, навпаки, користуються попитом та вдосконалюються. Директорка розповіла, що в Китаї зробили бібліотеку з нескінченними полицями. Відвідавши Львів, Інна Михайлівна побувала в сучасній бібліотеці Католицького університету ім. А. Шептицького, пристосованою більше для студентів, що мають можливість користуватися фондами цілодобово, навіть за відсутності бібліотекаря, у спеціальних кабінках для читання. Сама пані Інна намагається слідувати за новинками й зараз читає І. Роздобудько та В. Шкляра.

Паперова чи електронна?

Ситуація на українському книжковому ринку покращується. Але чи зможе паперова книга вистояти в боротьбі з «глобальним вірусом», що все більше проникає у книжкову індустрію, – електронною книгою? Ми вирішили з'ясувати, чи борються з «вірусом» жителі Чернігова, й відвідали найбільший книжковий магазин міста – «Будинок книги» за адресою: проспект Миру, 45. Вигідне місце розташування, широкий вибір українських видань за доступними цінами, старанні консультанти – три кити, на яких тримається умовне «перше місце» серед книгарень міста.

Як купують книги, що читають і чи читають узагалі? Відповідь на ці запитання знає директорка магазину Тетяна Корма. «Сама книгарня є підтвердженням того, що люди продовжують читати. Ми – комерційне підприємство, і якби не купували книги, то торгували би чимось іншим – це по-перше; по друге – сказати однозначно, що саме читають, неможливо, адже читають усе. Я, наприклад, люблю читати бізнес-літературу, книги з розвитку, але не читаю жіночих романів, а хтось, навпаки, віддає їм

превагу. Продається все, і це питання індивідуальних уподобань кожного. Багато нині дитячої літератури, якої раніше було мало, сучасної підліткової, наприклад, присвяченої темі булінгу, а також чимало іншого».

Пані Тетяна розповіла, що в магазині є художня література (для дорослих і дітей), спеціальна (психологія, езотерика, здоров'я тощо), шкільна.

«Будинок книги» співпрацює з найбільшими в Україні видавництвами, виданнями

та окремими авторами. Багато перекладної української літератури, особливо світових бестселерів. «Видавництво закуповує авторське право та професійно перекладає книги українською мовою, чого раніше не було. Ще десь «кульгає» спеціальна література, наприклад, психологічна чи бізнесова, більшість якої видана російською мовою. Сучасні ж новинки та світові бестселери вже адаптовані на українську мову», – ділиться з нами директорка книгарні.

У магазині в кожному відділі є консультант, який допомагає при виборі книжок. Нам удалося поспілкуватися з консультанткою відділу художньої літератури Наталією Чуб. Як з'ясувалося, вікова категорія покупців найрізноманітніша – починаючи від дітей, закінчуючи людьми похилого віку.

Купують і читають усе: від класичного «Кобзаря» Т. Шевченка до новинок, незалежно від жанру чи тематики. Як зазначає пані Наталія, жінки зазвичай відповідально ставляться до вибору книги, а чоловіки беруть переважно те, що розташоване на рівні їхніх очей, або приходять, бо їх цікавить конкретний твір. Книгарню відвідує багато молоді. Хтось – із виписаними із соціальних мереж цитатами з книг, іще хтось почув від рідних або друзів розповідь про ту чи іншу книгу й відтак прагне прочитати її у друкованому вигляді.

На піку популярності серед продажів – сучасна українська проза таких авторів, як С. Талан, Люко Дашвар, В. Шкляр, В. Лис, А. Кокотюха, М. Кідрук, Д. Гнатко, Г. Ткаченко, А. Криштальський, Л. Денисенко, О. Забужко, П. Жеребцова. Ці книги завжди дозмовляють і знову швидко продають. Користується попитом книга «Шантарам» Г. Робертса, деякі відвідувачі, жартома додає консультантка, називають її «Там-парам». Швидко розбирають книги про Кузьму Скрябіна. З поезії найбільше цінується

творчість Ліни Костенко – це поетеса номер один у Чернігові. Часто цікавляться творами П. Глазового, ці книги постійно додруковують. Усі покоління читають Е. М. Ремарка, цього року його творчість відкрили по-новому.

Зменшує кількість продажів постійна проблема видавництва: не друкують додаткового накладу, коли він закінчився, неодноразово наголошує пані Наталія. У тому ж Книжковому клубі творчість наших чернігівських письменниць Валентини Мاستерової та Олени Печорної користується шаленим успіхом, багато людей хоче придбати їхні книжки, але, на жаль, книгарня не може задовольнити цих запитів. У іншого видавництва був, «можна сказати, другий Гаррі Поттер» – «Ерагон» К. Паоліні, але закінчився наклад, а роман і досі запитують. Сподіваємося, що видавництва отямляться й вирішать цю проблему.

Пані Наталія поділилася з нами своїми міркуваннями про альтернативу паперових та електронних книг: «Із власного досвіду: від однієї і тієї ж книги – абсолютно різні враження. От, здавалось би, один і той же текст в електронній та живій книзі, але друкована нібито наповнена сенсом, а в електронній усе «вихолощене», як чиста інформація. Отже, по друковані живі книги приходять немарно».

Підтримує паперову книгу й директорка магазину: «Я люблю читати друковану літературу, торкатися сторінок. Друкована книга приємніше сприймається очима. Книга завжди зі мною, навіть у машині. Поїхавши, наприклад, на відпочинок до річки, я не залежу від акумулятора гаджета чи від відблиску сонця в дуже яскравий день... Був спад, а нині вже модно читати паперові книги».

Отож двері «Будинку книги» завжди відчинені для вас!

Сторінку підготувала
Аня ІЛЛЕНКО